XVIII a. kultūrinis sluoksnis su radiniais. Rasta keraminių indų šukių, čerpių fragmentų ir daug degtų molinių plytų duženų. Šurfe 8 fiksuotas XIX a. – XX a. pradžios apardytas pamatas bei nustatytas iki 1,57 m storio XVII–XIX a. kultūrinis sluoksnis (4 pav.). Pamatas įgilintas iki 1,2 m, apatinėje dalyje fiksuota nuogrinda. 0,93–1,6 m gylyje rasta keraminių glazūruotų ir neglazūruotų indų šukių, karnizinio–frizinio koklio fragmentas bei 4 glazūruoti plokštinių koklių fragmentai.

Apibendrinant tyrimų duomenis, tirtos trasos R dalyje (šurfai 1–3) XVI a. II pusės – XVIII a. archeologinis sluoksnis glūdi nuo H_{abs} 58,67 m iki H_{abs} 59,34 m, tai yra orientacinis gylis, kuriame kultūrinis sluoksnis gali būti išlikęs tyrinėtos vietos aplinkoje. Pagal šurfų stratigrafiją fiksuotas nuo 53 cm (šurfas 3) iki 75 cm storio (šurfas 1). Šie sluoksniai yra intensyvūs ir apima ankstyviausią miestelio apgyvendinimo etapą. Ties trasos V dalimi (šurfai 5–8) archeologinis sluoksnis glūdi nuo H_{abs} 57,98 m iki H_{abs} 58,72 m. Po jais giliau fiksuoti neperkasto smėlio geologiniai sluoksniai. Šurfuose 6–8 aptikta iki II Pasaulinio karo sklype Vilniaus g. 20A stovėjusio veikiausiai XIX a. statyto pastato pamatų liekanų ir sienų griuvenų. Šurfuose 1–8 įžemis, nejudintų žemių sluoksnis, fiksuotas nuo 1,27–2,01 m gylio. Iš viso šurfuose rasti 168 XVII–XX a. būdingi archeologiniai radiniai: žiestų keramikos indų šukių, stiklinių indų šukių, koklių, moneta, metalinė detalė, pypkės kandiklis.

Vilniaus St. 14–20A

In 2020, a field evaluation (8 test pits totalling 12.75 m^2) was conducted in a section of the sewer main route at Vilniaus St. 14–20A in the central part of the town of Virbalis (Fig. 1). Test pits 1–3 revealed 65–140 cm thick, second half of the 16th–19th-century cultural layers (Fig. 2) containing sherds of ceramic vessels (Fig. 3), a coin, glass vessel shards, stove tile fragments, and brick rubble. These layers are rich and encompass the earliest stage in the town's settlement. Test pit 5 revealed an 87 cm thick, 17th–19th-century cultural layer containing sherds of ceramic vessels, test pits 6–8 the foundation of a 19th – early 20th-century building (Fig. 4) and wall rubble as well as 60–144 cm thick, 17th–19th-century cultural layers containing sherds of ceramic vessels, roof and stove tile fragments, and a large quantity of brick rubble. The layer of unmoved soil was reached in test pits 1–8 from a depth of 1.27–2.01 m. In all, the test pits yielded 168 archaeological finds characteristic of Virbalis urban cultural layers from the second half of the 16th–20th centuries.

ZAPYŠKIS

Eglė Šatavičė, Aistė Ragauskaitė

Tyrimai Muziejaus gatvėje

Zapyškio senojo miesto vietoje (Kauno r., Zapyškio sen.), Muziejaus gatvės atkarpoje įgyvendinant tvarkymo ir pritaikymo visuomenės pažinimui projektą, atlikti žvalgomieji tyrimai. Į R nuo senosios Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios 1990 m. S. Berulis ištyrė 55 m^2 plotą. Surastos pastato liekanos su krosnies padu ir XVII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis (*LIIR,* f. 1, b. 1718). 2000 m. L. Kvizikevičius bažnyčios aplinkoje ištyrė 35 m^2 plotą. Fiksuotas XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis su radiniais ir XVIII a. pabaigos – XIX a. monetų lobiu (*LIIR*, f. 1, b. 3599). 2006 m. Z. Baubonis mobiliosios prieplaukos aikštelės bei pėsčiųjų takų vietose ištyrė 18 m^2 plotą. Šurfuose atidengtas 15–40 cm

1 pav. XVII–XVIII a. datuojami radiniai iš šurfo 1. J. Račo nuotr.

Fig. 1. 17th–18th-century finds from test pit 1.

2 pav. Šurfo 1 R sienelės pjūvis. J. Račo nuotr.

Fig. 2. The cross-section of the E wall of test pit 1.

storio XVI–XVII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis su negausiais radiniais (*LIIR*, f. 1, f. 5130). 2015 m. M. Daubaras planuojamo įrengti dviračių tako vietoje ištyrė 5 m^2 plotą. Aptiktas 10–50 cm storio XVII–XIX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 565, 438). 2016 m. A. Vaitkuvienė lyninio keltuvo per Nemuną komunikacijų vietoje ir statybos aikštelės Š dalyje ištyrė 11 m^2 plotą. Šurfuose aptiktas XVI–XVII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis su išlikusiomis medinių struktūrų (statinių?) dalimis (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 540, 256). 2017–2018 m. J. Račas būsimos aikštės ir bažnyčios aplinkoje ištyrė 5079 m^2 plotą. Aptiktas XVI a. pabaigos – XVIII a. pabaigos kultūrinis sluoksnis, XVI a. I pusės – XVII a. pabaigos palaidojimai (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 254–259).

2020 m. Muziejaus gatvėje, vandentiekio ir kanalizacijos šulinių įrengimo vietose ištirti 6 šurfai, bendras 44 m^2 plotas. Tirtuose šurfuose 2 ir 4 nustatyta, kad archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis neišliko, įžemis juose pasiektas 1,3–2 m gylyje. Žvalgymai vyko 2095 m^2 plote, elektros kabelio klojimo vietose bei keičiant paviršiaus dangas. Iki 1,2 m gylio fiksuoti permaišyti sluoksniai su XX a. radiniais.

Šurfas 1 suformuotas tirtos Muziejaus gatvės atkarpos Š dalyje. Iki 50–60 cm gylio fiksuoti smėlingi pilkos spalvos sluoksniai, po kuriais atsidengė 10–30 cm storio tamsiai pilkos spalvos kultūrinis sluoksnis su XVIII–XIX a. datuojamais radiniais: buitinės keramikos šukėmis, dubeninių koklių fragmentais, monetomis (1 pav.). Nuo 80 cm gylio šurfe prasidėjo XVI(?)–XVIII a. datuojamas rusvo rupaus smėlio sluoksnis su šio laikotarpio radiniais: vario lydinio raktu ir žiedo fragmentu. Šurfe aptiktos 5 monetos, viena jų – sidabrinė 1610–1613 m. Vladislovo IV kapeika. Nuo 90 cm prasidėjo

3 pav. Šurfo 3 P sienelės pjūvis. J. Račo nuotr.
Fig. 3 The cross-section of the S wall of test pit 3.

šviesesnio smėlio ir žvyro supiltiniai sluoksniai be žmogaus veiklos pėdsakų (2 pav.).

Šurfas 3 tirtas centrinėje tirtos Muziejaus gatvės atkarpos dalyje. Paviršių dengė asfalto ir skaldos sluoksniai, po kuriais tęsėsi pilkas gruntas su žvyro tarpsluoksniu. Nuo 80 cm gylio atsidengė 70 cm storio pilkos spalvos priemolio / šlyno sluoksnis, kuris viršutinėje dalyje sudarytas iš 20 cm storio rusvo molio, apatinėje dalyje – iš 30 cm storio gausių šiaudų ir skiedrų horizonto. Jie galėjo būti naudojami žemės paviršiaus sausinimui. Sluoksnyje radinių aptikta nedaug, galbūt XVI(?)–XVIII a. datuojama puodo sienelės dalis, geležinio kabliuko ir vielos fragmentai, vario lydinio saga ir kt. Nuo 1,8 m gylio prasidėjo rudos spalvos rupaus smėlio sluoksnis be radinių, jame aptikta keletas geležingų smėlio tarpsluoksnių. 2,4 m gylyje šurfe prasidėjo sunešto žvyro sluoksnis (3 pav.).

Šurfas 5 suformuotas tirtos Muziejaus gatvės atkarpos P dalyje. Po paviršiniu asfalto ir skaldos paklotu iki 1 m gylio kastas supilto šviesiai pilko žvyro sluoksnis. Žemiau fiksuoti 60 cm storio vandens sunešto šviesaus smėlio sluoksniai. Šurfe nuo 1,6 m gylio atsidengė tamsiai pilkos spalvos 50 cm storio priemolio sluoksnis, kuriame surastas vienas išdirbtos odos gabaliukas. Nuo 2,1 m gylio šurfe prasideda durpingas rudos spalvos rupaus smėlio sluoksnis be radinių. 2,5 m gylyje prasideda žvyro sluoksnis – įžemis.

Šurfas 6 suformuotas tirtos Muziejaus gatvės atkarpos P dalyje. Apie 90 cm tęsėsi paviršiniai asfalto su skalda ir piltinio žvyro sluoksniai, po kuriais tirti 70 cm storio vandens sunešto šviesaus smėlio sluoksniai. Nuo 1,6 m gylio aptiktas pilkos spalvos priemolio–šlyno sluoksnis. Šurfe aptikti tik du radiniai – lėkščių pakraštėliai, preliminariai datuojami XVII–XVIII a. Žemiau tęsėsi 60 cm storio rudos spalvos smėlio–priemolio sluoksnis be radinių, po kuriuo 2,3 m gylyje pasiektas įžemis.

The Investigation on Muziejaus Street

In 2020, an archaeological investigation (6 test pits excavated down to sterile soil, a total of 44 m^2) was conducted in a section of Muziejaus Street in the town of Zapyškis (Kaunas District) and in the vicinity of the Church of St John the Baptist. Test pits 1, 3, 5 and 6 revealed, under the surface layers of sand and gravel, a 20–70 cm thick, 16th (?) –18th-century cultural layer (Fig. 2, 3) containing finds characteristic of that period (Fig. 1)

ŽIEŽMARIAI

Mindaugas Mačiulis

Žalgirio gatvė 9

2020 m. sklypui Žiežmariuose (Kaišiadorių r., Žiežmarių sen.) Žalgirio g. 9 suprojektuoto 5 m ilgio vidutinio slėgio dujotiekio įvado vietoje buvo atlikti detalieji tyrimai. Jų metu